

Культуротворчий аспект діяльності Школи відкритої освіти

Галина НІКІТИНА,

вчитель художньої культури

У Національній доктрині розвитку освіти наголошується, що метою національного і громадянського виховання є формування в молоді особистісних рис громадян української держави, розвиненої духовності, моральної, художньо-естетичної культури. Така акцентуація зумовлена змінами в соціокультурному просторі. В умовах науково-технічного прогресу XXI століття від людини вимагається не лише набуття освіти і кваліфікації, замало їй поінформованості щодо науково-технічних інновацій. Сучасні пріоритети спрямовані на виховання Homo Culture – Людини Культурної. Це передбачає формування здорової – фізично, психічно, духовно, компетентної, адаптивної та соціально-творчої особистості з потребою у самореалізації та самовдосконаленні, з гуманістичним світосприйняттям і почуттям відповідальності за долю своєї країни, її народу, людства загалом.

Формування особистості з високим рівнем культури – це складний і багатоглядний процес, в якому саме школі надаються вагомі пріоритети.

Запорізький колегіум «Мала гуманітарна академія» є навчальним закладом з таким освітнім середовищем, в якому панує право вибору, а основними у навчально-виховному процесі є розвивальний і культуротворчий напрями, в художньо-естетичному просторі відтворюється виховання особистості, здатної до самовизначення, самоствердження та самореалізації в різних сферах життєдіяльності. Метою гуманітарної школи є створення умов для культурологічного розвитку особистості, що реалізується завдяки профільній та багатофункціональній системі навчально-виховної діяльності колегіуму, структурно поєднуючи дитячу школу мистецтв і освітній заклад.

Основними напрямками культуротворчої діяльності є:

- залучення учнів колегіуму до навчання в Дитячій школі мистецтв №3 на музичному, хоровому, художньому, хореографічному відділеннях;
- вивчення предметів художньо-естетичного циклу в межах інваріантної складової («Образотворче мистецтво», 1–7 кл.; «Музика», 1–8 кл.; «Етика», 5–6 кл.; «Художня культура», 9–11 кл.);
- наповнення варіативної складової навчального плану предметами культурологічного циклу («Основи етики», 7–8 кл., «Соціальна педагогіка», «Психологія людини», 10–11 кл., «Країнознавство», 10–11 кл., «Сімейні цінності», 10 кл.);
- посилення культурологічної ролі базових предметів (зарубіжної літератури, української мови та літератури, іноземних мов, всесвітньої історії та історії України, фізичної культури та обслуговуючої праці) за принципом – «кожний урок – це явище культури»;

- створення авторських програм «Соціальна педагогіка», 11 кл., «Психологія людини», 10–11 кл. (автор А.П. Поплавська);

- використання альтернативних авторських підручників «Історія мистецтв як культурний текст», 10–11 кл. (автор Л.В. Гонтова);

- організація роботи факультативів («Етика: духовні засади», «Обираю професію»);

- організація позакласної та позашкільної роботи в Центрі духовної культури «Надія».

У колегіумі «Мала гуманітарна академія» розроблення змісту культуротворчого розвитку вихованців здійснюється згідно з їхніми потребами і можливостями шляхом організації допрофільної і профільної освіти, художньо-творчої, оздоровчої та соціальної діяльності кожної дитини.

Курс «Художня культура», що викладається у всіх профілях старшої школи (10–11 кл.), набуває значення узагальнювального щодо вивчення мистецьких дисциплін у середній ланці. Мета курсу – виховання в підлітків світоглядних уявлень, художньо-образного мислення. На основі підручників, фондів бібліотеки, технічних засобів навчання – відео, дисків, мультимедійної системи, мережі Інтернет – створюються широкі можливості використання на уроках нових методів і прийомів, новітніх технологій. Серед них: уроки-тренінги, уроки-презентації, уроки рольової гри (аукціон, виставка, ярмарок, вистава, міні-концерт, прес-конференція), творчі мистецькі проекти тощо.

Аналіз світоглядних проблем людини, результатів її життєтворчості, ознайомлення з культурою людства, міфологією, мистецтвом українців та інших

народів упродовж всього їхнього розвитку допомагають нашим вихованцям формувати свій світогляд та визначати власне місце в соціумі.

У вихованні культурної особистості великого значення набуває курс «Етика: духовні засади», який надає можливості осмислити образ людини як феномена світу, суб'єкта та стратега життя; розібратися в сутності гуманістичних моральних цінностей, що становлять стрижень духовної культури особистості, визначити і сформувати ціннісні орієнтації, духовні потреби і мотиви поведінки, сформувати самооцінку на основі перших спроб самоаналізу, порівнянням себе з іншими, прагненням до самовдосконалення.

У **дитячій школі мистецтв** учні Малої гуманітарної академії набувають не лише специфічних знань з культурологічної сфери, а й активно залучаються до практичної художньо-творчої діяльності. Для досягнення високих результатів усі напрями роботи школи мистецтв об'єднано в проекти, кожен з яких має свою творчу назву. Проект «Дитяча філармонія Хортицького району Запоріжжя» (ДФХР) був розпочатий у 2013 навчальному році в межах міської програми «Культура і мистецтво назустріч кожному». Цей проект покликаний сприяти всебічному естетичному вихованню дітей засобами мистецтва, залученню до активного культурного взаємозбагачення, пропагуванню творчості кращих дитячих колективів та окремих виконавців. Реалізація проекту потребує постійного зв'язку з різними творчими спілками (театральною, хореографічною, спілкою художників, композиторів) і громадськими організаціями та дитячим Добродійним фондом «Світ очима дітей».

Кожен вид такої діяльності впливає на формування культурологічної особистості. Результати щорічного моніторингу участі у творчих конкурсах учнів колегіуму засвідчують, що колегіум задовольняє потребу в самовираженні, реалізації художньо-творчих здібностей кожної дитини. Лише за останні три роки лауреатами та призерами

міжнародних конкурсів стали 17 учнів, всеукраїнських – 44, обласних та міських – 117.

Забезпечення наступності між загальноосвітньою та художньо-естетичною освітою надає можливість реального індивідуального вибору подальшого профільного навчання в культурологічній сфері і самовизначення в професійному майбутньому. Щорічна практика довела – із 100% випускників колегіуму 9–11% стають студентами навчальних закладів художньо-естетичного та культурологічного напрямів.

З метою реалізації індивідуальних художньо-творчих здібностей, формування в учнів орієнтації на майбутню професійну діяльність в культурологічній, художньо-естетичній сфері, педагоги Дитячої школи мистецтв №3 спираються на досвід методичної, виховної, професійної роботи з дітьми різних здібностей і можливостями у сфері мистецтва. Школа демонструє свої адаптивні можливості, адекватно реагуючи на умови життя, що змінилися, зберігає кращі традиції системного комплексного навчання в галузі мистецтва: створити талант неможливо, але можна і потрібно створювати середовище для його вияву та зростання. Успішно реалізовані спільні проекти є підтвердженням життєздатності та ефективності роботи наших шкіл у сучасних умовах.

Серед наших випускників – актор театру і кіно Олексій Комашко, оперна співачка Олександра Гальченко, диригент Київського національного академічного театру оперети Сергій Дідок, диктор телебачення Олександр Третяченко, оператор Анатолій Іванов, спеціаліст із реклами Павло Гриненко, фотохудожник Ольга Гарцуєва, майстри декоративно-ужиткового мистецтва Тетяна Славова, Наталя Тимофієва.

Створенню культурологічної бази навчання і виховання, атмосфери духовної культури сприяє позакласне і позашкільне життя наших вихованців. При школі працюють художні колективи: хорові, танцювальні, ансамблі скрипалів, баяністів, тромбоністів, духовий оркестр, театр-студія «Нарнія»;

різноманітні спортивні гуртки і секції, що об'єднуються в Центр духовної культури «Надія». Створений у 2000 році, він виконує не тільки культурологічно-виховну функцію, а спільно із школою мистецтв є творчим проектом, що став центром молодіжного дозвілля, здорового способу життя, науково-дослідницьким, інформаційним та просвітницьким осередком. Благодійні, камерні, тематично-пізнавальні, святкові концерти, організація виставок дитячих малюнків, участь у громадських програмах і проектах («Активна школа за здоровий спосіб життя в громаді», «Школа проти ВІЛ/СНІДу», «Громадянин», «Школа і сім'я», «Школа і здоров'я» та ін.) сприяють розвитку пізнавальних інтересів та інтелекту, формуванню життєвих навичок та вмінь, вихованню почуття гідності, відповідальності, поваги до людей, співчуття, щедрості і милосердя. На основі урочної і позаурочної діяльності, особистісно орієнтованого підходу та різних форм і методів, школа виховує Людину Культурну, яка власним життям утверджує загальнолюдські моральні цінності.

Анотації

Галина НІКІТИНА

Культуротворчий аспект діяльності Школи відкритої освіти

У статті розкриваються напрями культурологічної діяльності Запорізького колегіуму «Мала гуманітарна академія» щодо створення умов для виховання культурної особистості та професійного самовизначення у художньо-естетичній сфері. Репрезентовано досвід і результати спільної діяльності колегіуму і Дитячої школи мистецтв №3 у контексті наступності художньо-естетичної освіти.

Ключові слова: культурологічний розвиток, професійне самовизначення, допрофільна і профільна освіта в художньо-естетичній сфері, Центр духовної культури «Надія».

Галина НИКИТИНА

Культуросоцидательный аспект деятельности Школы открытого образования

В статье раскрыты направления культурологической деятельности коллектива Запорожского колледжума «Малая гуманитарная академия» по созданию условий для воспитания культурной личности и профессионального самоопределения в художественно-эстетической сфере. Презентован опыт и результаты совместной деятельности колледжума и Детской школы искусств №3 в контексте художественно-эстетического образования.

Ключевые слова: культурологическое развитие, профессиональное самоопределение, допрофильное и профильное образование в художественно-эстетической сфере, Центр духовной культуры «Надежда».

Galyna NIKITINA

Culture Creative aspect of Open Education School

The article overviews the trends in activity of the team of collegium «Mala humanitarna academy» in terms of creating certain conditions for upbringing culturally developed personalities as well as for professional self determination in fields of arts and aesthetics. Experience as well as results of collegium and children art school №3 team work in the field of artistic and aesthetic education are presented.

Keywords: cultural development, professional self determination, pre-profile and profile education in the field of art and aesthetics, the center of spiritual culture «Nadezhda».